

WP2_Rešerše publikovaných odborných studií v období 2012-2016

Projekt: TB05MPSV006 – Výzkum spolupůsobení přenesené a samostatné působnosti subjektů veřejné správy při zajišťování dostupnosti sociálních služeb a sociální práce

Popis této aktivity:

Rešerše dosavadních publikovaných výzkumů a studií na téma sociální práce na obci/kraji po sociální reformě, tj. půjde o odborné práce analyzující výkon sociální práce na obcích/krajích v období 2012-2016. Cílem této činnosti je v úvodu řešení projektu vytvořit sumář hlavních témat a problémů, které byly dosud v této oblasti předmětem odborné diskuse. Tento sumář bude představovat jedno z východisek dalších výzkumných činností, na základě jejich výsledků bude doplňován a revidován. Zvláštní pozornost bude věnována sociální práci realizované v přenesené působnosti. Zejména, nikoliv však výlučně:

- vnímání sociální práce (SPR) na obcích/krajích jejími aktéry, včetně politické reprezentace,
- interakce mezi SPR v samosprávné a přenesené působnosti,
- organizace SPR v přenesené působnosti (zejm. řízení, plánování činností, personální zajištění, financování),
- spolupráce s dalšími subjekty v rámci SPR na obcích (zejm. ÚP ČR, sociální služby), včetně vymezení kompetencí,
- dopady poreformního výkonu SPR na obcích/krajích na dostupnost služeb sociální práce pro občany a dostupnost sociálních služeb.

Dílčí výstup projektu TB05MPSV006, neprošel jazykovou úpravou.

Tento výstup byl vytvořen s finanční podporou TA ČR.

Obsah

1. Seznam řešovaných periodik.....	3
2. Stati, v nichž je téma sociální práce na obcích/krajích pojednáno	4
2.1. Sociální práce – Sociální práce	4
2.2. FÓRUM sociální politiky	9
2.3. Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe.....	13
2.4. Listy sociální práce	15
2.5. Sešity sociální práce.....	15
2.6. Fórum sociální práce.....	16
3. Vybrané monografie	17
4. Deník veřejné správy	25
5. Stručné shrnutí: Pojednávaná témata a impulsy pro další řešení projektu	29

1. Seznam řešovaných periodik

Sociální práce/sociálna práca

FÓRUM sociální politiky

Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe

Listy sociální práce

Sešity sociální práce

Fórum sociální práce

NÁVOD:

standardní bibliografický odkaz ve formátu:

článek v časopise-

Havlíková, J. 2013. Strategie zajištění formální sociální péče určené pro seniory v zemích střední Evropy. FÓRUM sociální politiky. Roč. 7, č. 4, s. 2-8.

Stručná charakteristika řešeného problému, či výsledku výzkumu apod.

Téma pro výzkum:

monografie -

Musil, L., Hubíková, O., Havlíková, J., Kubalčíková, K. 2013. Raná fáze implementace reformy v rámci agendy dávek pomoci v hmotné nouzi. Praha: VÚPSV, v.v.i.

Stručná charakteristika řešeného problému, či výsledku výzkumu apod.

Téma pro výzkum:

2. Stati, v nichž je téma sociální práce na obcích/krajích pojednáno

2.1. Sociální práce – Sociální práca

Hejzlarová, E. M., Kotrusová, M. 2016. "Kdyby neproběhla reforma, tak bychom fond nezřizovali": finanční pomoc na úrovni obcí jako reakce na sociální reformu. Proměny obcí jako lokálních sociálních systémů. Sociální práce/Sociální práca. Roč. 16, č. 2, s. 5-63.

Text prezentuje analýzu výkonu sociální práce na obcích ve vztahu k řešení životní situace osob, které se ocitly ve stavu nouze. (mimo rámec dávek v hmotné nouzi). Autorky se zabývají municipalitami, které zavádějí pro občany specifická podpůrná opatření. Upozorňují, že povinnosti municipalit v oblasti poskytování sociální pomoci jsou definovány velmi vágně. Na příkladu vytváření vlastních nástrojů pomoci (zejména v období od roku 2012, kdy došlo k redisolokaci Dv HN) demonstrují měnící se vztah mezi lokální a národní úrovní v oblasti sociální pomoci a posilování konceptu tzv. lokálního sociálního systému. Poukazují však na to, že tyto lokální sociální systémy jsou poměrně dynamické, závislé na místním politickém, sociálním, ekonomickém, i kulturním prostředí.

Téma pro výzkum:

Co z pohledu všech dotazovaných ovlivňuje výkon sociální práce v kraji/obci, tzn., jaké vlivy působí na způsob výkonu sociální práce. Na co by měla sociální práce zejména reagovat, čím by se měli sociální pracovníci zabývat, jaké jsou stěžejní sociální problémy v regionu/lokality. Na jaké úrovni by mělo zejména docházet k řešení sociálních problémů, na jaké úrovni by měly být nacházeny vhodné nástroje.

Janebová, R., Hudečková, M., Zapadlová, R., Musilová, J. 2015. Příběhy sociálních pracovníků a pracovníc, kteří nemlčeli – Způsoby řešení dilemat. Sociální práce/Sociální práca. Roč. 15, č. 2, s. 23-37.

Text tematicky navazuje na článek publikovaný v čísle 4/2013. Opět je věnována pozornost možnosti sociálních pracovníků prosazovat práva klientů. Tady dochází k většímu upřesnění – za práva klientů jsou v kontextu tohoto článku považovány jednak právo klienta na poskytnutí potřebné pomoci a dále právo klienta na poskytnutí kvalitní pomoci. Rozpoznávané způsoby zvládnání dilemat: -) individuální vyjednávání se zadavatelem skrze odbornou argumentaci; -) individuální jednání s orgánem nadřízeným zadavateli (např. obejití přímého nadřízeného a kontaktování volených zástupců, kontaktování MPSV se stížností na neposkytnutí dotace a nemožnost zajistit službu kvalitně atd.); -) individuální veřejná kritika zadavatele (vyslovení veřejné kritiky nadřízeného – často spojeno se zamýšleným nebo tušeným odchodem z pracovního místa); -) otevřená individuální vzpoura (otevřené deklarování sociálního pracovníka, že požadavek zadavatele nebude akceptován – spojeno obvykle s odchodem ze zaměstnání); -) tajné a částečné prosazování „morálního ideálu“ (tuto kategorii používají dle Musila) – verbální předstírání poslušnosti zadavateli spojené s reálným „podvratným“ prosazováním práv klientů.

Téma pro výzkum:

Pokusit se v rámci výzkumu ověřit nebo alespoň okrajově popsat, jaké strategie volí sociální pracovníci obcí v případě kolize mezi jejich snahou o prosazení práv klientů a vlivy zadavatelů a manažerů. Toto by mohlo být zajímavé z hlediska MPSV – když hovořila Mgr. Svobodová o dopadech a efektech výkonu sociální práce na klienty.

Hubíková, O., Havlíková, J., Musil, L., Kubalčíková, K. 2015. Pracovní podmínky výkonu sociální práce v rámci agendy příspěvku na péči. Sociální práce/Sociální práca. Roč. 15, č. 2, s. 5-22.

Tato studie nebyla do rešerše zařazena, protože data, na nichž založena, byly vytěženy v rámci sekundární analýzy, řada věcí by se opakovala.

Severová, P., Vrzáček, P. 2015. Postoj komunálních politiků k sociálně vyloučeným lidem. Sociální práce/Sociální práce. Roč. 15, č. 2, s. 50-63.

Pozn. Číslování stran textu uváděné v elektronické verzi (48-63) obsahu čísla (číslo ještě není volně přístupné) nesedí s reálným číslováním v tištěné verzi (50-63)

Autoři textu s odvoláním na dosud zpracované odborné studie vycházejí z předpokladu, že klíčovým aktérem v sociálním začleňování lidí ohrožených sociálním vyloučením je obec, resp., samospráva. Existují rozdíly mezi obcemi a jejich sociálními odbory – některé jednají proaktivně, jiné jsou pasivní v této agendě. Klíčové se v tomto ohledu jeví rozdíly v přístupu samospráv. Tvrzení autorů se opírají o případovou studii – šetření bylo provedeno v jednom regionu, ve třech vybraných obcích. Cílem výzkumu bylo zachytit vztah komunálních politiků a komunálních úředníků k sociálnímu začleňování a jejich pocit zodpovědnosti za proces sociálního začleňování. Výsledky výzkumu naznačují, že část politická reprezentace interpretuje otázky a požadavky sociálního začleňování rozdílným způsobem. Politická reprezentace si zodpovědnost za řešení částečně uvědomuje, nemají představu o tom jak a jaké postupy v této oblasti uplatnit, obvykle se přiklánějí k nahodilým nebo nárazovým řešením.

Zajímavost: rozhovory analyzovali nejen z hlediska obsahu, ale zaměřili (spíše sekundárně) jakou terminologii v rámci rozhovorů jejich respondenti používali.

Téma pro výzkum:

Pokusit se v rámci výzkumu ověřit u všech aktérů, tj. sociálních pracovníků + vedoucích, stejně jako u volených zástupců a vysokých úředníků (tajemníků), jestli agenda sociální práce navazuje na nějakou (v podstatě jakoukoli) přijatou strategii obce/kraje v sociální oblasti – například vazba na střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, strategie sociálního začleňování, strategický plán rozvoje obce, koncepce rozvoje, atd. Tedy, jestli je výkon sociální práce chápán v širším kontextu nebo spíše jako činnost nesouvisející s formulovanými zájmy obce/kraje. Také zda, např. sociální pracovníci používají při argumentaci a vyjednávání (viz článek Janebové a kol. výše) odkaz na strategické dokumenty nebo koncepce.

Flídrová, M., Opatrný, M. 2014. Role hodnot v identitě sociální práce. Sociální práce/Sociální práce. Roč. 14, č. 2, s. 118-126.

Text se věnuje otázkám spojeným s identitou sociální práce v české společnosti. Autoři vychází z teze, že postmoderní společnosti je pro člověka vlivem diferenciací, relativnosti hodnot, norem či multikulturalismu, mnohem složitější ukotvit svou identitu. Text se zaměřuje zejména na hodnoty, a vlastnosti hodnot jako na jeden z prvků formující identitu a způsob stavění identity na hodnotách. Definované a aplikované hodnoty v sociální práci mohou spoluutvářet stabilitu a celistvost sociální práce. Identita se obvykle dělí na tři skupiny, kterými jsou osobní, skupinová a kolektivní. Identita - všechny tři typy jsou spolu úzce propojeny. Sociální práce je různorodým oborem, protože je zaměřena na různé cílové skupiny, které mají specifické problémy a potřeby. Tato různorodost ztěžuje její přesné vymezení. Sociální práce se ale rovněž zakládá na mnoha teoriích a přístupech ke klientům, není tedy jednotná ani v definování role pracovníka. Kolektivní identita sociálního pracovníka je tedy roztříštěná. Velký vliv mají v tomto také hodnoty organizace, ve které je sociální práce vykonávána. Proto je v sociální práci důležité umět vlastní i převzaté hodnoty reflektovat a uvědomovat si, jakým způsobem a jaké hodnoty pracovníka ovlivňují. Sociální pracovník tedy nepotřebuje jen znalosti a dovednosti, proč a jak dělat sociální práci, ale i hodnoty, aby se při výkonu mohl správně rozhodovat.

Téma pro výzkum:

Pohled sociálních pracovníků obcí na vlivy, které jsou pro výkon sociální práce určující, tj., co jejich práci nejvíce determinuje – požadavky a potřeby klientů, situace v lokalitě, strategie a politika zaměstnavatele (organizace), strategie a politika volených reprezentantů v lokalitě, strategie a politika dalších subjektů (kraj a jeho metodické vedení, politika nebo sociální politika uplatňovaná na krajské úrovni, strategie MPSV). Zda se pracovníci na obci vnímají jako sociální pracovníci – případně na základě čeho, zda se vnímají jako specifická skupina sociálních pracovníků.

Baláž, R. 2014. Možnosti dosahování oborových zájmů sociální práce v organizacích zaměstnávajících sociální pracovníky Sociální práce/Sociálna práca. Roč. 14, č. 3, s. 42-60.

Text má charakter přehledové statě. Literatura rozlišuje dva základní typy institucionalizace: moderní profesionalizaci a postmoderní institucionalizaci. Oba pohledy rozdílně pojmají oborové zájmy sociální práce i možné způsoby jejich dosahování v organizacích. Text se zaměřuje na možnosti sociálních pracovníků dosahovat oborových zájmů sociální práce v jejich zaměstnaneckých organizacích, zaměřuje se přitom na specifickou oblast tohoto zájmu, kterým je odborná svoboda. Autor v textu konstatuje, že sociální pracovníci mohou svých zájmů dosáhnout prostřednictvím: kolektivního vyjednávání, lobbingem, manažery podporovanou participací na rozhodování, zastupováním organizace v sítích a uplatněním individuálních strategií v rámci řádu organizace.

Téma pro výzkum:

Strategie, které uplatňují sociální pracovníci obcí, popř. vedoucí pracovníci, v zájmu výkonu sociální práce dle vlastních představ, jak by měla být agenda vykonávána, popř., v zájmu představ o způsobu podpory a pomoci klientům.

Míčka, R. 2013. Subsidiarita jako podstatný konstitutivní princip sociální politiky a občanské společnosti. Sociální práce/Sociálna práca. Roč. 13, č.4, s. 35-42.

Text má charakter převážně teoretického pojednání, autor se detailně věnuje rozboru pojmu subsidiarita a dále vztahu subsidiarity a sociální práce. V oblasti sociální politiky se nehovoří výhradně o pojetí, které ztotožňuje koncept welfare state výhradně s aktivitou státu, ale stále více se užívá pojem welfare mix či welfare society. Pojmy naznačují, že stát by neměl být výhradním subjektem sociální politiky a jejího uplatňování, ale že významnými aktéry jsou instituce občanské společnosti a trhu. Autor také dále uvádí, že ačkoli sociální práce musí do značné míry respektovat trendy a přístupy konkrétních sociálních politik, zůstává otevřená otázka, do jaké míry a jakým způsobem využívat výzvy k reformulaci či změně.

Téma pro výzkum:

Uplatnění vlastního pojetí výkonu sociální práce na krajské a obecní úrovni, tzn., zda jsou patrné tendence k vymezení vlastního pojetí sociální práce na různých úrovních veřejné správy (kraje-obce) a zda a jak je toto pojetí odlišné. Zda a jak se toto pojetí případně liší v různých regionech a lokalitách. Kdo formuluje toto pojetí (politická reprezentace, tj. volení zástupci, sociální pracovníci, další aktéři vykonávající sociální práci, další organizace, charakter a struktura klientely, apod.).

Kubalčíková, K. 2013. Obce a jejich participace při poskytování péče o seniory se sníženou soběstačností. Aktivní hráč nebo přihlížející? Sociální práce/Sociálna práca. Roč. 13, č.4, s. 54-65.

Text se věnuje problematice návaznosti sociální a zdravotní péče o seniory na místní úrovni, resp., koordinaci služeb sociální práce pro cílovou skupinu osob v seniorském věku závislých na pomoci ze strany druhé osoby. Je popsán význam koordinace pomoci pro tuto cílovou skupinu, nastíněna očekávání směrem k místním samosprávám, zejména ORP (dle ZSS a souvisejícím právním normám a dle aktuálních národních dokumentů, kde jsou místy explicitně vyjadřována). V textu jsou prezentovány výsledky šetření obcí ve vybraném správním obvodu ORP, zahrnuty byly obce I. a II. stupně. Tyto naznačují, že koordinace pomoci, podpora návaznosti jednotlivých aktérů pomoci, spolupráce obce s různými aktéry, atd., není standardní součástí agendy na obcích. Stejně tak není koordinace pomoci v podstatě vůbec spojována s výkonem sociální práce.

Téma pro výzkum:

Přítomnost koordinace pomoci, popř. koordinace služeb (nejen v oblasti sociálně-zdravotní péče) v agendě obecního úřadu. Pojetí koordinace služeb a pomoci, návaznost na výkon sociální práce. Zda a jakým způsobem zahrnuje vymezení sociální práce (na úrovni kraje a obce) také koordinaci pomoci a koordinaci sociálních služeb, tj., přesah výkonu sociální práce také do oblasti práce s organizacemi a komunitami (nejen individuální nebo skupinová sociální práce). Způsob monitorování potřeb, popř. aktivní vyhledávání příjemců sociální pomoci.

Janebová, R., Hudečková, M., Zapadlová, R., Musilová, J. 2013. Příběhy sociálních pracovníků a pracovníc, kteří nemlčeli – Popis prožívaných dilemat. Sociální práce/Sociálna práca. Roč. 13, č. 4 s. 66-83.

Text se zabývá otázkou vlivu mocenských tlaků na výkon sociální práce a pozici sociálního pracovníka, resp., jeho možnosti (hypotetické a reálné) těmto tlakům odolávat. V textu jsou explicitně popsány kauzy sociálních pracovníků, kteří byli při výkonu sociální práce těmto tlakům vystaveni a jejich snaha jednat ve prospěch klienta (případně alespoň eliminovat ohrožení práv klienta) současně generovala jejich vlastní ohrožení nebo nutnost řešení profesních dilemat. Kromě toho je v textu také zmíněna role poskytovatelů sociálních služeb – jejich závislost na veřejných zdrojích, která jednak mezi nimi vytváří konkurenci při rozdělování zdrojů a s tím spojenou neochotu hájit klienta a jeho zájmy před „nespravedlností veřejných politik“, protože instituce veřejné správy a samosprávy jsou současně donátory jejich činnosti. Lze tedy zachytit převážně tendenci výkonu sociální práce, která je „očekávána“, tedy zaměřené na přizpůsobení se klienta podmínkám prostředí. Sociální práce se zabývá spíše důsledky problémů a tyto řeší převážně na straně klientů. Toto nastavení může paralyzovat také otevřenost účastníků komunitního plánování (klientů, ale zejména poskytovatelů), kteří se nechtějí dostat do konfliktu s donátory a upozorňovat na systémové nedostatky. Podfinancování sociální práce v ČR pak vede k personální poddimenzovanosti a vyčerpání sociálních pracovníků, kteří nemají dostatek kapacity na prosazování náročnějších opatření. „Zadavatelé“ (zadavatele zde vymezují jako toho, kdo službu zadává, definuje cíle, platí ji a kontroluje plnění cílů. V určitém smyslu pak může být pro řadového sociálního pracovníka „zadavatelem“ jeho nadřízený v organizaci) někdy uplatňují na sociální pracovnice řadu požadavků, které mohou být v rozporu s právy klientů, nebo svou nečinností ohrožují práva lidí, vůči kterým cítí sociální pracovníci odpovědnost. Vzдорovat těmto požadavkům může být pro sociální pracovnice velmi rizikové, protože „zadavatelé“ disponují mocí rozhodovat o finanční podpoře organizací. Tyto tlaky jsou ve valné většině ekonomické, protože neuposlechnutí požadavku může vést k likvidaci organizace (především v případě neziskových organizací). Oproti tomu pracovníci veřejné správy či příspěvkových organizací riskují svou „neposlušností“ propuštěním z pracovního místa, kde se ukázali být nepohodlnými. Poukazují na to, že v oblasti veřejné správy jsou

tlaky politiků a vysokých úředníků natolik propojené, že je nelze od sebe oddělit (tzn., např. volený zástupce a tajemník obce nebo vedoucí odboru apod.).

Téma pro výzkum:

Představy o vazbě mezi výkonem sociální práce a vlastní politikou a zájmy veřejné správy a samosprávy. Zkušenosti s vlivem politiky a zájmů subjektu veřejné správy a samosprávy na výkon sociální práce. Pojetí sociální práce – směrem k práci s klientem, směrem k práci s prostředím, směrem k ovlivňování systému a eliminaci systémových nedostatků. Zkušenosti sociálních pracovníků obcí – kdo ovlivňuje pojetí sociální práce. Zkušenost zástupců sociálních služeb – představy ze strany krajů/obcí o roli poskytovatelů a výkonu sociální práce, charakter komunikace a vztahů s veřejnou správou a samosprávou, jaká jsou vůči nim očekávání.

Musil, L. 2012. Jak překonávat obtíže při zprostředkování souběžné pomoci pro klienta. Sociální práce/Sociální práca. Roč. 12, č. 1, s. 52-76.

Text se zabývá tématem spolupráce různých aktérů při řešení obtížné životní situace klienta sociální práce. Jedná se o teoretické pojednání s využitím sekundárních dat, tzn., nejsou prezentována data z primárního výzkumu. Zabývá se obtížemi spolupráce na straně sociálního pracovníka, na straně klienta a na straně dalšího pomáhajícího pracovníka. **Sociálnímu pracovníkovi může bránit při zprostředkování souběžné pomoci:** -) **nezájem nebo** opomíjení dalších potíží klienta dané osobou pracovníka nebo jeho pracovním prostředím; -) nedostatek motivace sociálního pracovníka, která může důsledkem tří okolností – zprostředkování další pomoci není součástí jeho ideálu SP, dále kolize mezi ideálem SP (zahrnujícím další pomoc) a vnějšími okolnostmi (které toto znemožňují), dále potlačení vlastního přesvědčení o potřebě zprostředkování další pomoci z obavy jaká bude reakce okolí, existuje ještě krajní nedostatek motivace, kdy sociální pracovník nemá ve svých ideálech potřebu zprostředkování další pomoci vůbec obsaženu; -) potíže spočívající v kontaktu s dalším pomáhajícím pracovníkem, tyto potíže mohou vyplývat z následujícího – zábrany plynoucí z osobních vztahů (neshody, vzájemná nedůvěra, neznalost atd.), zábrany plynoucí z problematického vztahu mezi organizacemi, zábrany plynoucí z problematického vztahu mezi obory. **Klientovi může bránit při zprostředkování souběžné pomoci:** -) nedostatek porozumění klienta pro účel souběžné pomoci; -) nedostatek jeho motivace; -) zábrany klienta při navazování kontaktu s poskytovatelem. **Dalšímu pomáhajícími pracovníkovi může bránit při zprostředkování souběžné pomoci:** -) nepovažuje poskytnutí souběžné pomoci za smysluplné (nevnímá souvislost různých problémů klienta, nepochopení účelu dané spolupráce; -) nedostatek motivace (osobní lhostejnost nebo sledování osobního účelu, tlak nadřízených, pracovní tlak); -) zábrany komplikující navazování kontaktu se sociálním pracovníkem (není uplatňován princip integrace služeb – ať už formální nebo neformální, princip koordinace služeb, nedochází ke komunikaci mezi poskytovateli)

Téma pro výzkum:

Zejména možnost využít shora popsanou kategorizaci pro témata zaměřená na spolupráci při výkonu sociální práce s dalšími subjekty.

Gojová, A. a kol. 2012. Komunitní práce - cesta od nadávání k lepšímu bydlení. Sociální práce/Sociální práca. Roč. 12, č. 1, s. 77-91.

Text popisuje zkušenosti s uplatněním komunitní sociální práce (konkrétně komunitní rozvoj) v několika vyloučených lokalitách v Ostravě. Iniciátorem a hlavním hybatelem posilování kompetencí

obyvatel v oblasti bydlení (drobné a střední renovace, úprava okolí, zlepšení vybavenosti) je nevládní organizace a její sociální pracovníci. Postupně vstupují do procesu také další aktéři (majitelé bytů, servisní firmy, město). Z hlediska výzkumného projektu, je zajímavá především role města, které do popisovaných aktivit vstupuje spíše minimalisticky – převážně jako majitel části bytů, v této roli se pak zástupci města angažují spíše v technických aspektech podpory (přistavení kontejneru apod.). Role sociálních pracovníků města (a jejich případná spolupráce s nevládní organizací nebo angažování se při řešení situace obyvatel vyloučené lokality) se jeví jako spíše minimalistická.

Téma pro výzkum:

Role nevládních organizací (občanských, církevních) v oblasti sociální práce s klientem na místní úrovni. Spolupráce mezi obcí (sociálními pracovníky obce) a dalšími poskytovateli pomoci (sociálními pracovníky těchto organizací). Výkon sociální práce v případě sociálně vyloučených skupin klientů/lokalit – kdo je iniciátorem změn, jaká je role obce.

2.2. FÓRUM sociální politiky

Wija, P., Starostová, O. 2016. Podpora připravenosti obcí na demografické změny. FÓRUM sociální politiky. Roč. 10, č. 1, s. 28-29.

Článek se stručně věnuje problematice integrace sociálních a zdravotních služeb určených pro seniory na úrovni ORP. Při tom popularizuje některé výsledky dotazníkového šetření *Sociální a zdravotní služby v obcích s rozšířenou působností (ORP) – červen 2015*, realizovaného Diakonií ČCE, a ve dvou odstavcích přináší inspiraci ze Švédska a Anglie. Hlavním zjištěním je, že 97 % politických reprezentantů z ORP, které odpověděly (návratnost 83%), je přesvědčena, že senioři by měli být podporováni, aby mohli co nejdéle setrvat ve svém domácím prostředí, dále 94 % je přesvědčeno, že ORP má zajišťovat nabídku sociálních služeb (co je tím přesně myšleno, není zřejmé). A že by v případě státního financování dané pozice mělo 75 % zájem o zřízení pozice komunitní sestry/koordinátora podpory. Dle informace uvedené 9.4.2015 ve Valašském Deníku, v té době v žádném městě ČR podobný koordinátor nefungoval (http://valassky.denik.cz/zpravy_region/sluzby-pro-seniory-v-mezirici-zkoordinuje-komunitni-sestra-30150408.html).

Téma pro výzkum:

Co přesně si obce představují pod pojmem „zajistit nabídku sociálních služeb“? Tento pojem zahrnuje jak činnosti v přenesené (§92d), tak samostatné působnosti (§ 94)

Bareš, P., Průša, L. 2016. Dostupnost služeb sociální péče v SO ORP v Jihočeském kraji. FÓRUM sociální politiky. Roč. 10, č. 1, s. 11-17.

Deskripce počtu jednotlivých typů služeb sociální péče v členění podle ORP + místy kontext tvořený počty dle krajů. Hledání vysvětlení pro analyzované rozdíly mezi vybaveností jednotlivých SO ORP službami není součástí článku. Pouze je doloženo, že v některých částech kraje přetrvává tendence ke kumulaci sociálních služeb v bývalém okresním městě doprovázená snižující se dostupností soc. služeb s rostoucí vzdáleností od býv. okres města. Na druhou stranu, v jiných částech kraje je pozorována přesně opačná tendence, a sice že v „nových“ ORP jsou služby sociální péče dostupnější než v býv. okresním městě a je předložena hypotéza o „vytěšňování řešení některých sociálních otázek na periferii“. Současně u dvou ORP je pozorována snaha preferovat terénní formu služeb

sociální péče před pobytovými. V úvodu je formulováno několik hypotéz o tom, co všechno může ovlivnit dostupnost sociálních služeb na úrovni ORP (dále se s nimi však nepracuje):

- „historické dědictví“ dlouholetého živelného rozvoje sociálních služeb před schválením „Národní strategie rozvoje sociálních služeb“ v roce 2015
- vize, erudice, angažovanost a přístup příslušného člena vedení ORP, potažmo celé rady či zastupitelstva
- vliv ustanovení §35 odst.2 zákona 128/2000 Sb. o obcích, které lze vykládat tak, že ORP nemá zákonnou povinnost poskytovat ve své samosprávné působnosti poskytovat sociální služby pro občany, kteří žijí v malých obcích v jeho SO.

V podobném duchu jsou formulovány i výsledky analýzy dostupnosti služeb sociální péče pro SO Písek z roku 2012 (Průša, L. 2012. **Důsledky stárnutí populace na potřebu sociálních služeb na území SO Písku jako ORP. FÓRUM sociální politiky, roč. 6, č. 6, s. 23-25**). Ačkoliv dostupnost sociálních služeb ovlivňuje např. i velikost obce, zemědělská oblast vs. městská aglomerace, horská či podhorská oblast, zásadním faktorem zůstává „pozornost a zájem“ místních politiků, který rozvoji sociálních služeb na svém území věnují.

Téma pro výzkum:

Článek naznačuje interakci mezi ORP při vytváření sítě služeb na území kraje. Upozorňuje, že bývalá okresní města mohou mít při tomto procesu jinou roli než „nová“ ORP. Implicitně je jim připisována „silnější“ role, není zřejmé proč.

Potvrzuje se, že dotazování politické reprezentace je nezbytné. Dále je nezbytné dotazovat se i ostatních aktérů na to, jak oni sami vnímají vliv politické reprezentace.

Formánková, P., Vacková, J. 2015. Vybrané aspekty rozvoje pečovatelské služby v ČR. FÓRUM sociální politiky, roč.9, č. 1, s. 18-22.

Dle výzkumu autorek poskytovatelé PS zřizování obcí mají tendenci omezovat rozsah své činnosti pouze na danou obec, naopak PS zřizované jinými subjekty mají tendence pokrývat větší území, a to na základě poptávky uživatelů, nikoliv toho, co je uvedeno v komunitním plánu rozvoje soc. služeb. Při této snaze uváděli poskytovatelé PS jako překážku obce a uživatele služby – obojí ve spojitosti s financováním služby.

Téma pro výzkum:

Skutečný rozvoj soc. služeb na daném území nemusí souviset s komunitním plánem, ale role obce v tom, zda na daném území obce bude PS poskytována, se jeví stěžejní, proto bude třeba rozkrýt mechanismy, které její rozhodování řídí (když to není KPSS).

Tomášková, V. 2015. Jak se žije neformálním pečovateli v ČR? FÓRUM sociální politiky, Roč. 9, č. 4, s. 20-24

Dotazníkové šetření mezi pečujícími osobami z roku 2014 ukázalo, že téměř 60 % bylo v posledním roce v kontaktu se zástupci obcí. Výzkum tak dle autorky prokázal tradičně podpůrnou roli obce. S odborností a kompetentností pracovníků obcí mají pečovatelé smíšené zkušenosti.

Téma pro výzkum:

Výzkum má sledovat dostupnost činností sociální práce z hlediska občanů. Citovaný článek dokládá, že neformální pečovatelé jsou relevantní cílovou skupinou sociální práce na obci. Resp. že od obce očekávají nějakou pomoc. V rámci dotazníkové šetření by toto mohlo být zkoumáno. Nakolik se tomuto věnovat v případových studiích bude předmětem diskuse, protože v rámci případových studií nebude patrně možné probírat jednotlivé cílové skupiny do detailu. Ale je možné, že tuto skupinu zmíní samotní dotázaní, pak bude samozřejmě relevantní toto téma v daném rozhovoru více rozvinout.

Halásková, R. 2013. Význam standardizace sociálních služeb v době jejich liberalizace. Praha: VÚPSV. a článek

Halásková, R. 2014. Přístupy ke standardizaci služeb sociální péče v ČR. FÓRUM sociální politiky, roč. 8, č. 2, s. 13-17.

Str. 93-94 „Při hodnocení rozsahu poskytovaných sociálních služeb v jednotlivých krajích je nutné vycházet z jejich vybavenosti, přičemž nelze uplatňovat stejná hlediska na celém území ČR. V jednotlivých krajích dle Průši, Víška (2012, s. 38-42); Průši, Horeckého (2012, s. 22); Jeřábkové, Průši (2012); Modelu minimální kapacity sítě sociálních služeb na daném modelovém území (2012, s. 18-22) určité rozdíly v rozsahu poskytovaných sociálních služeb souvisí zejména:

- s mírou urbanizace,
- s věkovou, kvalifikační, profesní a sociální strukturou obyvatelstva na daném území,
- se strukturou osídlení jednotlivých územních celků,
- s velikostí obcí a s hustotou obyvatelstva,
- s mírou realizace tradičních funkcí rodiny v péči o staré občany.“

Dle monografie se vybavenost jednotlivých krajů službami sociální péče i jejich různými formami poskytování často liší oproti doporučeným standardům na 1000 obyv. určitého věku, a to buď, tak, že jich je víc nebo míň oproti „doporučení“. Je zajímavé, že autorka nediskutuje význam tohoto zjištění pro „validitu“ doporučených paušálních standardů vybavenosti soc. službami.

Autorka nicméně na str. 99 uzavírá, že „Při hodnocení vybavenosti krajů jednotlivými typy sociálních služeb je nutné zohlednit i:

- dostupnost jednotlivých sociálních služeb, která je historicky determinována strukturou osídlení jednotlivých regionů a podmíněna kapacitou těchto služeb, geografickým profilem jednotlivých krajů a vzdáleností služeb od přirozených regionálních center, zejména od krajských a dřívějších okresních měst. Určité aktivity jako základní sociální poradenství nebo elementární formy pomoci nesoběstačným starým lidem jsou zabezpečovány v obcích každé velikosti. Potřeba sociálních služeb v konkrétním místě se může lišit podle velikosti obce, podle charakteru sídelní struktury (velký počet malých obcí) a způsobu bydlení a života (město a venkov), podle zdravotního stavu ovlivněného charakterem převažující ekonomické činnosti, pozice místa v dopravní síti a někdejší investiční průmyslové výstavby.

- vybavenost jednotlivými službami nemůže být hodnocena podle stejných kritérií, ale jinak by měla být hodnocena vybavenost službami v hlavním městě Praze a ostatních velkých městech a jejich přílehlých aglomeracích a jinak např. v horských a podhorských oblastech.

Téma pro výzkum:

Dostupnost sociálních služeb na území ORP (procesy jejího zajišťování i její hodnocení dotázanými) je rovněž předmětem našeho výzkumu. Dle citované monografie, může dostupnost soc. služeb na určitém území ovlivňovat řada faktorů. Tato studie konkrétně poukazuje na:

- historický vývoj vybavenosti území službami
- geografický profil kraje
- centrum (krajská, býv. okresní města) vs. periferie
- charakter sídelní struktury území (např. velký počet malých obcí)
- zemědělský vs. průmyslový charakter a jejich specifiky dopady na zdraví obyvatel a vybavenost regionu
- dopravní obslužnost.

Vliv některých těchto faktorů bude vhodné rozvíjet doplňujícími otázkami, pokud daný faktor dotázaní spontánně zmíní.

Dále pro výběr kraje může být inspirující informace, že největší kraje jsou dlouhodobě nejlépe vybaveny všemi druhy i formami služeb sociální péče (Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský) a nejmenší kraje (Liberecký a Karlovarský) mají dlouhodobě nejnižší vybavenost. Hl. město Praha (od 2007 přesun od pobytových služeb k dominanci ambulantních a terénních forem) a Ústecký kraj (dlouhodobě převažují pobytové formy) se odlišuje od všech krajů.

Plzeňský a Pardubický kraj a kraj Vysočina se vyznačovaly dlouhodobě průměrnou vybaveností jednotlivými formami služeb soc. péče. Nicméně v Pardubickém kraji došlo mezi sledovanými roky k nejméně výraznějšímu nárůstu vybavenosti jak u pobytových, tak u terénních služeb.

Jihočeský kraj a Vysočina se vyznačovaly nárůstem pobytových forem.

Kodymová, P., Suda, R. 2013. Obce jako výzva pro praxi sociální práce. Fórum sociální práce, č. 1 (2013), s. 111-115.

Článek vyšel v sekci „Metodická a jiná sdělení“. Stručně se zamýšlí na roli sociálního pracovníka na obci, a to zejm. po reformě v roce 2012. Na základě interního šetření MPSV a naší tehdy ještě neveřejné „Analýzy výkonu profese sociální práce v systémech sociální ochrany ČR...“ dovozují, že do reformy bylo těžiště SPR na obcích zejména v dávkové agendě a práci s rodinou. Po přenesení dávek na ÚP, přestalo vedení obcí vnímat SPR jako významnou činnost (podle článku byla SPR na obcích podobně špatně vnímaná obecními politiky i před 2.svět. válkou a vměšovali se do výkonu SPR podobně jako dnes, takže v tom je už tradice), zejména POU redukovali personální obsazení této agendy a sociální pracovníci měli kumulované další agendy. Na ORP pak byli rozpačití, jakou náplň práce mají SPR vytvořit a jak v praxi naplňovat přenesenou působnost stanovenou v §92 zákona 108/2006 Sb. Podle autorů bude pro etablování SPR na obcích klíčové, aby si sami SPR uvědomili, že jejich cílem nemá být pouze mikropraxe spočívající v individuální práci s klientem, ale zejména makro-praxe – SPR by dle autorů měli „využít schopnosti prezentovat svou práci, identifikovat příčiny sociálně-negativních jevů v území a navrhnout adekvátní systémová řešení.“ (s. 114). Jako vhodný koncept pro uchopení SPR na obcích se autorům jeví „obecný model konvergence mikro, mezo a makropraxe popisovaný kupř. Miller, S.,J., Tice, C., J., Hall, H., Diane, M., (2008: 80). Tento (i) vychází z perspektivy osoby v prostředí jako teoretický základ pro hodnocení a intervence, (ii) obsahuje posouzení případu podporující intervence, které zahrnují mikro, mezo a makro praxi, (iii) předpokládá, že sociální pracovníci budou zastávat různé role např.: obhájce, rádce, plánovač, organizátor, a správce, (iv) integruje praxi, politiky a výzkum prostřednictvím rolí a funkcí a (v) vnímá praxi na základě znalostí vzájemných souvislostí mezi angažovaností, posuzováním, plánováním, výkonem a hodnocením.

Téma pro výzkum:

Kromě zkoumání vlivu politické reprezentace na výkon SPR na obcích a jejího personálního zajištění bude vhodné sledovat i výkon sociální práce perspektivnou mikro-mezo-makro praxe.

Havlíková, J., Hubíková, O., Kubalčíková, K., Musil, L. 2013. Typy pojetí sociální pomoci poskytované příjemcům DPvHN pracovníky ÚP ČR po sociální reformě: tři případové studie. FÓRUM sociální politiky, roč. 7, č. 6, s. 2-9.

Pokud krátce po sociální reformě existovala spolupráce mezi SP na ÚP a SP na obcích při pomoci lidem v HN, pak pouze na základě předchozích dobrých neformálních osobních vztahů jednotlivých pracovníků. Naopak pokud tyto vztahy jsou neutrální nebo dokonce antagonistické spolupráce neprobíhá. Obsahem spolupráce pak byla „výpomoc“ SP obcí s vyplněním žádosti o dávku nebo s terénní prací na žádost SP ÚP.

Téma pro výzkum:

Faktory ovlivňující spolupráci mezi SP ÚP a OÚ při poskytování pomoci lidem v HN – zde absence formálních postupů, význam osobních vazeb.

Obsah spolupráce: zde suplování nedostatku kapacit ÚP pracovníky OÚ (vyplnění žádosti, terénní šetření na žádost ÚP).

Kotrusová, M., Dobiášová, K. 2012. Česká republika na rozcestí mezi domácí a institucionální péčí o seniory. FÓRUM sociální politiky, roč. 6, č. 6, s. 2-8.

Článek sám o sobě o roli obce v podstatě nehovoří, ale jsou zde dva zajímavé citáty:

*„Můj dojem je, že se strašně v Praze podceňuje terénní služba. Terénní služby všeho druhu. Že **Praha se tak jako dlouhodobě upnula na pobytové služby**, a_ už pro seniory nebo pro osoby se zdravotním postižením. [...] Ti lidé by prostě potřebovali osobní pomoc, o kterou si ani netroufají kolikrát požádat, protože ty pečovatelské služby nemají dostatek kapacit, aby osobní služby poskytly, a že si potom preventivně žádají o pobytovou službu, kterou ani nepotřebují.“ (Poskytovatel b3) str.5*

*„Jakoukoliv potřebu, kterou zjistíte, ověříte si ji analýzou a zvolíte strategii (kam my jsme z různých důvodů v podstatě nedošli), musí být ta opatření provázána na rozpočet. My jsme už druhým rokem **díky krizi ve fázi, kdy se rozpočet krátí. Těch důvodů je tedy několik.** Můžeme navrhnout cokoliv, ale nikdo nám to nezaplatí. ... **Sociálka je vždycky na chvostu těch témat, která radnice nebo veřejná správa řeší.** To je vidět i na úrovni vlády a veřejné správy (tím myslím na úrovni samospráv). **O kraji nemluvě.**“ (Zástupce MČ e3)*

Téma pro výzkum:

Rozvoj sociálních služeb na obecní i regionální úrovni může ovlivňovat jak národní ekonomická situace, tak i lokální hospodářské výsledky (např. odchod velkého zaměstnavatele z obce), ale i priority politické reprezentace, na jejichž formulaci může mít vliv jak osobní zkušenost politiků, jejich orientace v sociální problematice a aktuálních trendech, tak „tradiční“ podceňování sociální oblasti.

2.3. Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe

Jan Mandys, Helena Zášková, Miloš Sládek, Josef Duplinský. 2012. Bezdomovectví jako indikátor plánování regionálního rozvoje. Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe, roč. 6, 4. 1, s. 66-77.

s. 74: „Komunitní či střednědobé plánování sociálních služeb je prakticky jedinou možností, v jejímž rámci je možné indikátor bezdomovectví analyzovat a využít. **Veřejná správa musí neustále řešit celou řadu problémů a na tvorbu specifických analýz nedisponuje potřebnými finančními prostředky.** Zde je nutné si uvědomit, že **tvorba regionální sociální politiky je ovlivněna politickým programem vládnoucích stran a musí obstát v konkurenci mnoha požadavků dalších resortů** jako např. kultura, sport, školství, zdravotnictví atd. **Problematika bezdomovectví nebývá většinovou společností vnímána jako atraktivní a tudíž není perspektivní ani pro politickou reprezentaci** a to bez ohledu na to, že se jedná o vzrůstající problém, jenž se týká stále většího počtu osob.

Bezdomovectví jako indikátor regionálního rozvoje přináší cenné informace o stavu společnosti, míře sociální exkluze, chudoby, ale také o prosperitě regionu nebo o mezilidských vztazích. Základním limitem tohoto indikátoru je fakt, že není systematicky sledován a jeho sledování je zejména technicky a časově náročné. Sčítání bezdomovců v rámci národního sčítání můžeme považovat pouze za částečně využitou šanci získat ucelenější obraz bezdomovecké populace v České republice.“

Téma pro výzkum:

Obecní sociální politika může být ovlivněna nedostatečnými/neaktuálními vstupními informacemi o potřebách obyvatel a sociálních problémech na daném území.

Sociální politika je relativně slabý konkurent ostatních obecních politik, zejména z hlediska dosahování na finance.

Nadto, péče/ sociální práce s některými cílovými skupinami je z hlediska politické reprezentace „neperspektivní“.

Čepelka, O. 2012. Komunitou vedený místní rozvoj v kontextu sociální politiky. Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe, roč. 6, 4. 1, s. 150-155.

Pojednává o strategii EU ve financování rozvoje regionů prostřednictvím ESF, která dle článku bude účinná od 2014. Část těchto financí by měla být čerpána na projekty vytvořené local action group, neboli MAS – místní akční skupinou. Komunitou vedený místní rozvoj by měl být (s.150-153):

- „zaměřen na specifická subregionální území,
- veden místní akční skupinou složenou ze zástupců místních veřejných a soukromých subjektů,
- realizován pomocí tématicky integrované a vícesektorové, na specifikách území založené strategie místního rozvoje,
- financován podle potřeb z různých evropských fondů (ERDF, ESF, EAFRD, EMFF).“

„Řešením je tu právě vznik mezisektorového partnerství místních subjektů ve formě místní akční skupiny, která vypracuje věcně dostatečně komplexní strategii místního rozvoje, v níž bude reagovat na specifické problémy, ale i příležitosti daného regionu.“

„Jak velké bude území, přijatelné k podpoře pomocí KVMR? Patrně o dost menší než současné kraje, ale větší, než jsou dříve vzniklé mikroregiony. Již dnes působí v ČR na 150 MAS, a to v různém stupni rozvinutosti, s rozdílnými zkušenostmi, schopnostmi a transparentností. Většina z dnes aktivních MAS zatím nemůže převzít odpovědnost, kterou by MAS v novém období měly mít, avšak jejich připravenost se rychle zvyšuje (mnoho ukáže jejich certifikace, kterou se ověří způsobilost MAS nakládat s veřejnými prostředky).

MAS nemusí respektovat administrativní hranice (ani mezi kraji), vznikaly přirozeně podle potřeb a homogenity řešeného území, někdy s přihlédnutím k počtu obyvatel, ale většinou kvůli shodnému charakteru existujících problémů, spádovosti území apod.“

„MAS se mohou utvářet ve venkovském, městském i smíšeném území. Důležité je, že na rozhodovací úrovni v nich nesmí mít ani veřejný sektor, ani žádná jednotlivá zájmová skupina více než 49 % hlasovacích práv. Prakticky tu tedy mají převahu zástupci neziskového a podnikatelského sektoru. To je ovšem dosti nezvyklé a pro někoho podivné – aby veřejné prostředky rozděloval soukromý subjekt, dokonce takový, v němž je veřejná správa v menšině.“

„Kdo může být členem MAS a kdo se může účastnit spolurozhodování o tom, na co půjdou finanční prostředky v regionu? Půjde především o místní subjekty – vlastně o zástupce místních organizací a institucí. K nim patří města a obce z daného regionu, neziskové organizace, podniky a podnikatelé, školy všech stupňů, ale i banky, příslušná pracoviště úřadu práce nebo třeba správa CHKO – prostě každý, kdo může přispět k řešení aktuálních problémů regionu. V orgánech MAS mohou zasedat také zástupci kraje a třeba i ministerstev, v podstatě to závisí na tom, jak prozíravě se MAS ustaví.“

Pokud jde o tvorbu a realizaci strategie místního rozvoje, je kouzlo věci v tom, že tuto strategii připravují a také uskutečňují – v souladu s celkovými cíli OP – sami zástupci místních subjektů. Sama MAS zpracovává tématicky komplexní strategii (může být i specifická, např. jen k boji proti chudobě) a žádá o zdroje pro její financování. Poté zveřejňuje výzvy k místním subjektům, aby podávali žádosti o financování vlastních záměrů (podobně jak tomu je běžně v dnešních OP). Tyto záměry ovšem musí být v plném souladu se schválenou strategií a žadatelé musí sami plnit řadu podmínek, aby byl zajištěn správný a bezproblémový průběh financování.“

Téma pro výzkum:

Dle článku se lze domnívat, že díky financování z EU tvoří v současné době MASy důležitou součást utváření regionální politiky, a to včetně té sociální. Patrně na to narazíme při výzkumu, případně by bylo možné zvážit záměrné zařazení obce, která je součástí MAS. Článek poskytuje základní info o MAS – toto je překopírováno výše.

2.4. Listy sociální práce

Zajacová, M., Faltysová, A. 2016. Minimální standardy v rozsahu sociální práce ve veřejné správě. Listy sociální práce, číslo 5 – jaro 2016, s.12.

Článek se stručně vyjadřuje k potřebě sjednotit výkon sociální práce na úrovni krajů, ORP, POU a ÚP ČR prostřednictvím určitých standardů. Diskutuje, že vzhledem k různorodosti potřeb klientů a nemožnosti používat kvantifikovatelné ukazatele kvalitní sociální práce, je obtížné vytvořit jednotné standardy, nicméně praxe ukazuje, že je to potřebné.

Dle článku v průběhu roku 2016 bude vést MPSV „diskuse o rozsahu sociální práce ve veřejné správě směřující k nastavení určitého standardu“. MPSV již jednalo s krajskými metodiky sociální práce i se zástupci GR ÚP ČR. Dle informací MPSV o sjednocení praxe na svém území již nyní usilují některé kraje a i některé obce se touto otázkou zabývají.

Téma pro výzkum:

Na základě článku lze zvážit, zda do dotazníku zařadit některé otázky k tématu standardizace výkonu sociální práce na obci – zda je to žádoucí a případně testovat názor na některé parametry, pokud ovšem již MPSV má konkrétnější představu o těchto parametrech. Téma standardizace výkonu sociální práce na obcích není součástí dotazníků ACCENDA, takže by nebyl případně překryv.

2.5. Sešity sociální práce

Žurovcová, H., Vishwanathan, K. 2015. Jak se rodil komunitní přístup v krizové situaci povodní. Sešit sociální práce 2/2015, s. 12-17

Komunitní pracovník referuje o reakci obecních politiků na integraci Romů v jejich obci:

s. 16: „Nepodařilo se nám přesvědčit obec, aby těmto rodinám přidělila bydlení mezi majoritou. Již v té době existovala, a v podstatě do dnešních dnů přetrvává, nechť majoritních obyvatel žít v blízkosti romských rodin a z toho vyplývá obava místních politiků učinit takový nepopulární krok tváří v tvář voličům. Mnohem pohodlnější je pro ně dle mého názoru ubytovat Romy na jednom místě, pokud možno daleko od centra obce, aby byli co nejméně vidět a slyšet.“

Téma pro výzkum:

Jedná se o další doklad silného vlivu místních politiků na prosazování opatření sociální práce. A tedy nutnost toto pečlivě zkoumat.

Žurovcová, H., Maiwaelderová, Z. 2015. Komunitní práce (nejen) s podporou kraje. Sešit sociální práce 2/2015, s. 28-33

V roce 2014 financoval Moravskoslezský kraj pilotní projekt komunitní práce v několika lokalitách. A ve 2016 v něm chce pokračovat.

Téma pro výzkum:

Specifičnost MS kraje.

2.6. Fórum sociální práce

Ve sledovaném období nebyly nalezeny články související s předmětem výzkumu.

3. Vybrané monografie

Průša, L., Bareš, P., Langhamrová, J. 2016. Stěžejní východiska pro tvorbu dlouhodobé strategie rozvoje sociálních služeb na území města Písku jako obce s rozšířenou působností do r. 2030. Praha: VÚPSV.

Mj. je zde zařazena kapitola prezentující výsledky zkoumání (dotazníkové šetření) interakce 3 POU s ORP Písek. Dále byly dotazníkem zkoumány i obce I., ale ty jsou mimo aktuální projekt. Pro nás jsou relevantní tato témata studie:

- Význam, který POU a obce I. přikládají sociální agendě
- Spolupráce POU a obcí I. při výkonu sociální agendy,
- Překážky ztěžující výkon sociální agendy na POU

Význam, který POU a obce I. přikládají sociální agendě

Str. 100 „Pouze minimum hlavních priorit obcí, spontánně uvedených starosty **obcí prvního a druhého typu**, se týkalo sociální oblasti (ze 45 priorit uvedených respondenty se jich sociální oblasti týkalo 6).“

Str. 102 „Pro zapojení obcí do plánování rozvoje sociálních služeb je tak důležitý především zájem jednotlivých obcí o problematiku sociálních služeb na jejich území. Ukazuje se, že sociální služby a obecněji výkon agendy v sociální oblasti nepatří u velké části obcí k nejdůležitějším prioritám.“

Str. 106-7 „Pracovníci obce s rozšířenou působností ale spatřovali překážky ztěžující plánování rozvoje sociálních služeb ve SO například v tom, že zástupci menších obcí v některých případech nemají zájem na svém území zřídit nové sociální služby, které by z pohledu pracovníků ORP bylo potřebné zajistit pro celé území SO. Důvodem jsou buď obavy zástupců menších obcí z toho, že na provoz služby bude muset jejich obec vynaložit další finanční prostředky, nebo z toho, že služba „přitáhne“ do obce problémové jevy nebo skupiny obyvatel v nepříznivé sociální situaci. Spolupráci mezi obcemi někdy ztěžují také situace, kdy obyvatelé určité obce využívají sociální službu provozovanou v jiné obci.“

Spolupráce POU a obcí I. při výkonu sociální agendy

Str. 55-56 „**Nejintenzivněji** dotázaná oddělení vykonávající agendu v oblasti sociálních věcí v obcích s POÚ spolupracovala s těmito dvěma institucemi:

- kontaktní pracoviště úřadu práce (ve všech třech obcích intenzivní kontakt) a
- obec s rozšířenou působností (v jedné obci intenzivní a ve dvou střední kontakt).

Středně intenzivně (pokaždé v jedné obci intenzivně, v jedné středně intenzivně a v jedné minimálně) dotázaná oddělení spolupracovala s těmito čtyřmi osobami nebo institucemi:

- vedoucí jiných oddělení/odborů městského/obecního úřadu,
- obce 1. typu nacházející se ve SO obvodu dotázané obce jako obce s pověřeným obecním úřadem,
- poskytovatelé sociálních služeb a
- poskytovatelé ostatních veřejných služeb.

Malou intenzitu vykazovala spolupráce dotázaných oddělení s těmito sedmi osobami nebo institucemi

- pracovníci odboru vykonávajícího agendu sociálních věcí na krajském úřadu a

- Okresní správa sociálního zabezpečení (v tomto i předchozím případě byl v jedné obci zjištěn střední kontakt a ve dvou minimální),
- pracovníci jiných oddělení/odborů městského/obecního úřadu (v jedné obci intenzivní kontakt, v jedné minimální, jedné se spolupráce netýká),
- členové rady obce (zvolení v předchozím volebním období) a
- další obce s pověřeným obecním úřadem nacházející se ve SO ORP (v tomto i předchozím případě byl ve všech třech obcích zaznamenán minimální kontakt),
- Ministerstvo práce a sociálních věcí a
- obce v Jihočeském kraji nacházející se ve SO jiné ORP (v tomto i předchozím případě ve dvou obcích minimální kontakt, jedné se vůbec netýká).

Spolupráce se moc netýkala těchto osmi¹ hodnocených skupin institucí nebo osob:

- Ministerstvo pro místní rozvoj a
- organizace sdružující/prosazující zájmy místní samosprávy (v těchto dvou případech se spolupráce týkala pouze jedné obce a ta měla střední kontakt),
- jiní zastupitelé obce než členové rady (zvolení v předchozím volebním období),
- jiní pracovníci kraje než volení zástupci a pracovníci odboru sociálních věcí,
- obce z jiných krajů ČR a
- organizace sdružující/prosazující zájmy poskytovatelů sociálních služeb (ve všech těchto čtyřech případech se spolupráce týkala pouze jedné obce a v té byl kontakt minimální),
- organizace sdružující/prosazující zájmy regionální samosprávy a
- volení zástupci kraje (v těchto dvou případech se spolupráce vůbec netýkala žádné obce).

Při **hodnocení spolupráce** se všemi institucemi nebo osobami, se kterými oddělení spolupracuje², respondenti hodnotili spolupráci se všemi relevantními institucemi nebo osobami (tj. těmi, u kterých v předchozí otázce neuvedli možnost, že se jich netýká) jednotně a u žádné z těchto služeb neuvedli odlišné hodnocení. Ve dvou obcích přitom byla spolupráce se všemi relevantními institucemi (osobami) hodnocena jako velmi dobrá a v jedné jako spíše dobrá.“

Str. 57

Tabulka č. 13 – Oblasti, ve kterých obce spolupracují, a přínosy spolupráce

Hledisko	obec 1	obec 2	obec 3
specifikace instituce nebo institucí, se kterými oddělení spolupracuje	- Úřad práce - MÚ Písek		- Úřad práce - MÚ Písek - domovy pro seniory
specifikace agendy	- hmotná nouze - SPOD	- hmotná nouze - SPOD - zprostředkování kontaktu na	

¹ Možnost zhodnotit intenzitu spolupráce s jinými než uvedenými institucemi a organizacemi nebo jejich zástupci nevyužil žádný dotázaný.

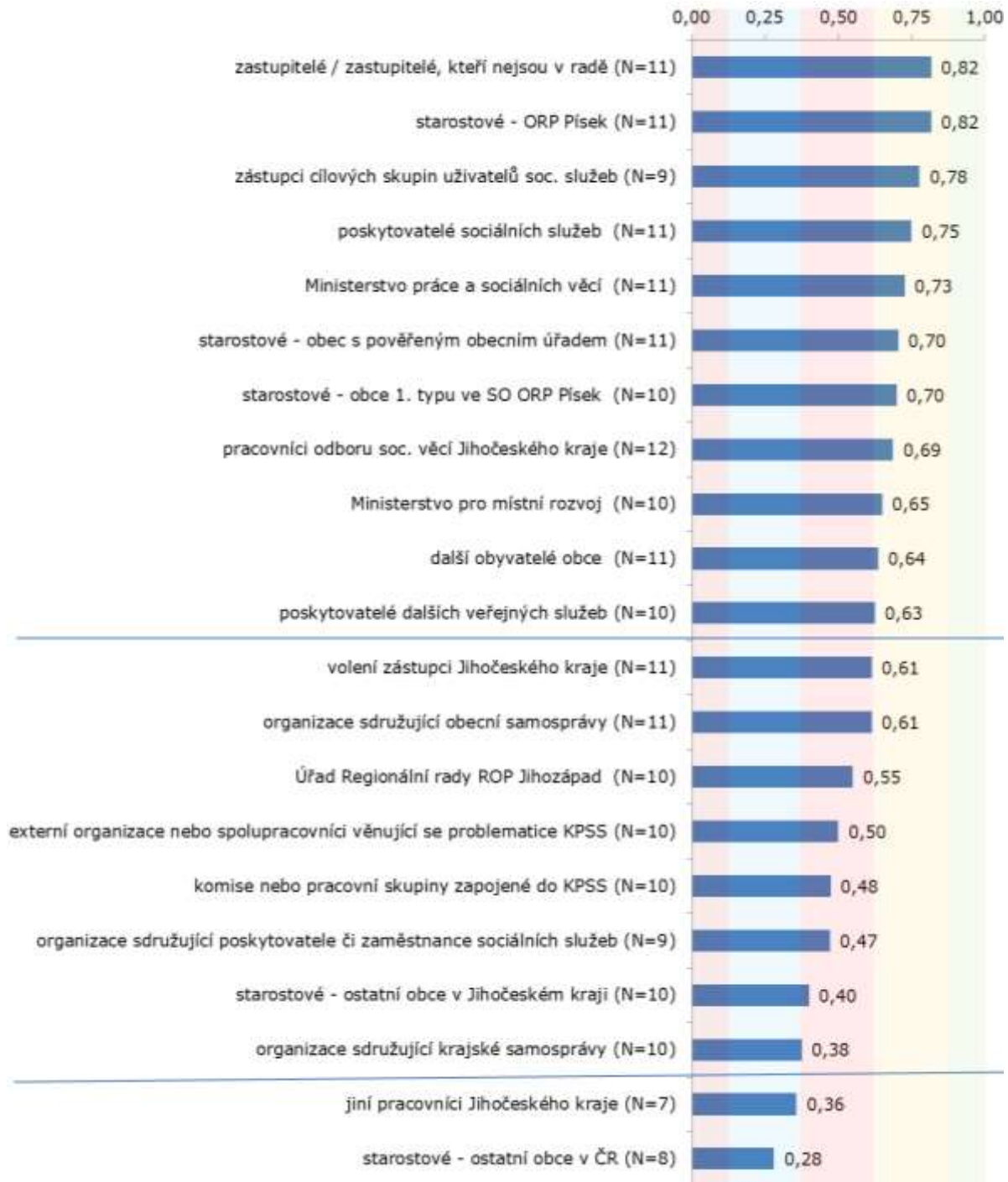
² Spolupráci bylo možné hodnotit následovně: 1=velmi dobrá, 2=spíše dobrá, 3=spíše špatná, 4=velmi špatná.

		poskytovatele sociálních služeb	
specifikace okruhu osob, kterým prospívá a přínosů pro tyto osoby	<ul style="list-style-type: none"> - obě spolupracující strany - velmi dobrá je spolupráce především při realizaci terénních aktivit 	<ul style="list-style-type: none"> - klienti oddělení - přiblížení služeb úřadu blíže občanům bez nutnosti dojíždění do ORP 	<ul style="list-style-type: none"> - klienti oddělení - obě spolupracující strany - bez vzájemné spolupráce by bylo obtížnější klientům nabídnout vhodné řešení, takto lze postupovat pružně

Str. 90

Graf č. 22 - **Hodnocení spolupráce s dalšími subjekty či osobami (do srovnání byly zahrnuty pouze možnosti s více než čtyřmi validními odpověďmi) na základě indexu pro hodnocení spolupráce³ - Obce II. a I.**

³ Index s hodnotami od 0 do 1, kde hodnoty 0, 0,25, 0,5, 0,75 a 1 postupně znamenaly tato průměrná hodnocení spolupráce: „není důležitá“, „málo důležitá“, „spíše důležitá“, „velmi důležitá“ a „naprosto zásadní“.

Překážky ztěžující výkon sociální agendy na POU

Str. 57-58

„Respondenti popsali tyto klíčové okolnosti, které mají na výkon agendy výrazný vliv:

- **Vyplňování Standardizovaného záznamu činnosti sociálního pracovníka** (jde o výkazní povinnost vůči MPSV; oddělení při vyplování tohoto formuláře musí také výrazně spolupracovat také s Úřadem práce). Tato činnost představuje značnou administrativní zátěž při výkonu agendy oddělení, podle respondentky to ale nemá žádný zřejmý pozitivní dopad na činnost oddělení;

- **Zákonem požadované vzdělání**, které musejí splňovat pracovníci úřadu. Fakticky to znamená, že výkon agendy musí řešit ORP Písek, protože obec s pověřeným obecním úřadem k tomu nemůže mít dostatečné personální předpoklady;
- Činnost oddělení je někdy výrazně omezena **kumulací agend u jedné osoby**, kdy je obtížné všechny vykonávané agendy střídat. Respondentka ale zároveň uvádí, že to, že se agendy kumulují u jedné osoby, asi je celkem přirozené. Stejně jako další významná skutečnost ovlivňující výkon agendy, kterou je **značná nárazovost** vykonávaných činností;
- **Nesoulad mezi potřebami** identifikovanými na území správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem a **současným pokrytím sociální službou domov pro seniory** na tomto území.“

Překážky ztěžující výkon sociální agendy na ORP Písek

s. 102

- „Zástupci ORP tak mj. poukázali na **potřebu jasného vymezení kompetencí samosprávy, nebo na to, že stávající rozdělení kompetencí mezi obce a další instituce (především Úřad práce)** může výkon některých agend zbytečně komplikovat nebo prodlužovat.
- Pracovníci odboru sociálních věcí ORP uvedli také výhrady k přístupu některých dalších osob, se kterými společně pracují s některými klienty. **Sociální pracovníci obcí druhého typu, posudkoví lékaři nebo pracovníci Úřadu práce ke klientům podle nich někdy přistupují odlišně (nebo odlišně hodnotí jejich situaci) než sociální pracovník ORP a tato rozdílnost přístupů je kontraproduktivní** (ztěžuje možnosti řešení situace klienta, systém se stává pro respondenty nesrozumitelný, může dojít ke konfliktům mezi pracovníky, kteří sledují shodný zájem, kterým je zlepšení klientovi situace atd.).“

Téma pro výzkum:

Vzít v úvahu výše uvedené analýzy.

Poučit se z dotazníku této studie a vyvarovat se otázek, kdy zjistíme, že např. poskytovatelé považují za důležitou spolupráci s obcí, ale už nezjistíme, co je obsahem této spolupráce a proč ji považují za důležitou. Apod.

Sociální a zdravotní služby v obcích s rozšířenou působností (ORP). červen 2015. Závěrečná zpráva z výzkumu pro Diakonii ČCE. Institut důstojného stárnutí / STEM/MARK, a.s. online dostupné z <http://www.dustojnestarnuti.cz/res/data/011/001324.pdf>

Jedná se o nekomentované výsledky výzkumu, na který odkazuje článek výše - Wija, Starostová (2016). Přiložen je i dotazník. Výzkum aspiroval na vyčerpávající šetření ORP, kde byli osloveni starostové/primátoři, aby dotazník zodpověděli, toto mohli delegovat na někoho jiného. Uvedené výsledky je však často obtížné interpretovat, ze dvou důvodů – jeví se, že v cca v polovině případů dotazník vyplňovala osoba, která patrně neměla dostatečné znalosti na zodpovězení dané otázky, ale bála se odpovědět „nevím“, za druhé – některé otázky jsou nejasně položeny.

Téma pro výzkum:

Pokud by bylo možné považovat výsledky za validní a reliabilní, což zcela nelze, pak by pro řešený projekt byla **zajímavá část o dostupnosti sociálních služeb pro seniory na úrovni ORP, spolupráci s obcemi a kraji**. Výsledky jsou členěny dle krajů a dle velikosti obce. Za dané situace lze výsledky vnímat jako určitou sondu s omezenou vypovídací schopností, neboť z poloviny zahrnuje laický názor

politické reprezentace a z poloviny poučený názor vedoucích sociálních odborů, dle typu respondenta však výsledky členěny nejsou, takže je nelze odlišit.

Možno se inspirovat technikou zvýšení návratnosti – osobní obvolání všech respondentů s cílem stimulovat je k vyplnění dotazníku. My bychom to mohli udělat po prvním deadline pro vyplnění dotazníku – poptat se proč se jim to nepodařilo, v čem byl problém a podpořit je, že jejich hlas je důležitý.

Městské části chápali jako ORP.

Víšek, P., Průša, L. 2012. Optimalizace sociálních služeb. Praha: VÚSPV.

I tato jinak odlišně zaměřená publikace uvádí, že při zajišťování místní a regionální dostupnosti sociálních služeb je nezbytné, kromě popsání místní situace a problémů a stanovení priorit a způsobů jejich naplňování, zajistit „politickou vůli“ pro jejich prosazení a případný přesah daného plánu a strategie i přes 4 leté funkční období dané politické reprezentace na obci. (s 71).

Téma pro výzkum:

Vliv politické reprezentace na realizaci strategií v oblasti rozvoje sociálních služeb a faktory, které kže „odsunu“ problémové občany na okraj obce, nebo do jiné obce a naopak „zajistím“ nový domov pro místní seniory apod.

Musil, L., Bareš, P., Havlíková, J. (Eds.) 2011. Výkon profese sociální práce v systémech sociální ochrany. – závěrečná zpráva z řešení projektu HC186/10

Studie prezentuje výsledky analýzy výkonu sociální práce v těchto oblastech:

- věznice,
- probační a mediační služba,
- azylová zařízení a integrační centra pro uprchlíky,
- zdravotnická zařízení,
- školská poradenská zařízení,
- zařízení ústavní výchovy,
- obce II. a III. Typu,
- úřady práce,
- sociální služby.

Data, na nichž jsou tyto analýzy založeny, byla získána prostřednictvím designu mixed-methodology tj. kombinací kvalitativního výzkumu a dotazníkového šetření.

Část dotazníku vytvořeného pro účely této studie byla použita v roce 2016 pro zkoumání výkonu sociální práce v přenesené působnosti na obcích III. a II. typu v rámci projektu „Výkon sociální práce z hlediska prevence a řešení situací sociálního vyloučení v rámci veřejné správy, poskytovatelů sociálních služeb a ostatních organizací“, program Beta, TAČR, který pro MPSV realizuje firma Accendo.

Téma pro výzkum

Dotazníkové šetření: pokud bude předmětem surveye dotazování vedoucích/sociálních pracovníků sociálních služeb, pak se lze inspirovat způsobem výběru vzorku respondentů, který jsme užili v této

studii, tj. kombinace záměrného a náhodného výběru, kdy druhy služeb jejich počet byl nižší nebo roven 30 byly zahrnuty všechny a z těch druhů služeb, jichž byl poskytován vyšší počet bylo náhodně vybráno 30 respondentů pro každou službu. Tím byla zvýšena váha názoru i méně četných služeb. S ohledem na nižší návratnost on-line dotazování (ve výše uvedené studii byla návratnost cca 50 %) navrhuji zvýšit limit na 50 služeb.

Rovněž lze zvážit replikaci některé z otázek v dotazníku pro srovnání vývoje v čase. Např.:

- Pokuste se prosím odhadnout, kolika klientům jste v roce 2015 poskytnuli své služby?
- Uveďte prosím, s jakými cílovými skupinami klientů se pracovníci přímé péče ve Vaší organizaci nejčastěji setkávají? (max. 3)
- Jaké věkové kategorie jsou mezi Vašimi klienty nejčastěji zastoupeny? (max. 3)
- V následujícím oddíle Vám nabízíme k posouzení řadu činností. U každé z těchto činností označte, jakou důležitost výkonu dané činnosti ... *změnila bych původní konec, který tady nepíšu na „... ve Vaší službě přikládáte?“*
- Z níže uvedeného seznamu cílů prosím označte křížkem max. 4, které jsou pro práci s klienty ve Vaší organizaci nejdůležitější.

Implikace výsledků analýzy pro aktuální projekt:

- 1) Dle analýzy považovali dotázaní vedoucí pracovníci za významnou dávkovou agendu (k této oblasti dle vlastní volby vyplnilo dotazník 70 % respondentů) a OSPOD+kurátortví pro mládež (30 % respondentů vyplňovalo dotazník k této agendě). Jelikož dávková agenda byla v roce 2012 přenesena na ÚP ČR a OSPODy nejsou předmětem aktuálního projektu lze na kvantitativní výsledky analýzy navazovat jen obtížně. Otázka spoluprací s dalšími subjekty, ani vliv vedení apod. nebyly do dotazníku zahrnuty.
- 2) Výsledky kvalitativní analýzy, které lze vzít v potaz při případových studiích aktuálního projektu:
  - a. Vedoucí sociálních odborů mohou mít odlišnou představu o výkonu sociální práce na obci než jejich podřízení, tj. než sociální pracovníci. Na obci II. typu se může dokonce stát, že nadřízený sociálního pracovníka má jen velmi mlhavou představu o kompetencích a pravomocech svého podřízeného, neboť na POU je obvykle sociální pracovník zařazen ve „sběrném“ odboru např. nazvaném „správní odbor“, „odbor tajemníka“ apod.
  - b. Těžiště činnosti ORP a POU v přenesené působnosti bylo před 2012 obcemi definováno jako dávková agenda a OSPOD. V samostatné působnosti pak na III. vykonávali poradenství a na II. univerzální „holku pro všechno“, co by mohlo se sociální oblastí souviset, tedy i intervence do obtížných životních situací různého druhu. V tomto kontextu se současná právní úprava přenesené působnosti zakotvená ve 108/2006 a 111/2006 jeví jako relativně vágní, široká, s nejasnými konturami. Bylo lze tedy předpokládat, že etablování sociální práce v přenesené působnosti po 2012 bude dlouhodobější proces hledání a vyjednávání o tom, jak konkrétně uchopit obecný právní předpis. Otázka: Byla ustanovení §92-96 zk- 108/2006 a součástí zákona i před 2012? Pokud ano, zřejmě je nikdo neuplatňoval... Odpověď: Dle ASPI bylo ustanovení o výkonu sociální práce v přenesené působnosti – tj. písmeno d) §92 doplněno až s platností od 1.4.2012. Do té doby tam byly jen písmena „a-c“.

Monografie *Musil, L., Hubíková, O., Havlíková, J., Kubalčíková, K. 2013. Raná fáze implementace reformy v rámci agendy dávek pomoci v HN. Praha: VÚPSV.* a *Havlíková, J., Hubíková, O. 2015. Role sociální práce a uplatňování situačního přístupu v rámci řízení o PnP. Praha: VÚPSV.*

Tyto studie nebyly do rešerše záměrně zařazeny, protože data, na nichž jsou tyto monografie založeny, byly vytěženy v rámci sekundární analýzy, řada věcí by se opakovala.

4. Deník veřejné správy

Ačkoliv se nejedná o odborný časopis, zařadili jsme tento deník do rešerše také, neboť dle tiráže tohoto periodika přináší informace z oblasti státní správy a samosprávy, měst, obcí a regionů určené pracovníkům veřejné správy. Jeho rešerše tak přináší informaci o tom, nakolik je téma sociální práce a sociálních služeb chápáno jako téma pro obce a regiony významné.

Ve zkoumaném období 2012–březen 2016 vyšlo v rubrice „sociální problematika“ 120 článků:

- pouze 1 z těchto článků se věnoval otázce výkonu sociální práce v přenesené působnosti podle 108/2006,
- 1 se pak věnoval tématu opatrovnictví a několik tématu OSPOD.
- Dominantními tématy bylo sociální bydlení (16 článků) a financování sociálních služeb + platy zaměstnanců soc. služeb (14), sociální vyloučení (5)
- Z hlediska našeho tématu jsou relevantní články o interakci ÚP a obcí při výplatě dávek – zejména doplatku na bydlení (4) a 3 k podobě výplaty dávek po reformě v 2012
- Seniorům, zejm. aktivnímu stárnutí se věnuje výrazně méně článků, než by bylo lze očekávat vzhledem k oblíbenosti této cílové skupiny sociální politiky u obecních politiků, pouze 6.

Vybrané články:

29.3. 2016 [Co čeká veřejné opatrovníky v roce 2016](#)

Důležité bylo usnesení Ústavního soudu a ustanovení zákona o obcích (§ 149b odst. 3), které potvrdily, že výkon funkce veřejného opatrovníka podle občanského zákoníku obcí je výkonem přenesené působnosti. (...)Z pohledu starostek a starostů otázka volnosti výkonu veřejného opatrovnictví je obecně vítána, nicméně v praxi **postoj k opatrovnictví nebude závislý na vůli obce agendu vykonávat, ale na financích, které na správu agendy bude daný činitel mít**. Všichni vítají snahu přiblížit právní stav stavu reálnému, nicméně obce a města by více než právní úpravu výkonu veřejného opatrovníka uvítaly finance, na které mají za výkon nárok. (...)Od veřejného opatrovníka se očekává, že bude svou funkci vykonávat jako profesi. Starosta za výkon funkce veřejného opatrovníka nejenže není placen, tak jako sociální pracovník, ale je zde velký otazník v otázce profesní způsobilosti a dále také v odpovědnosti za způsobenou škodu. U sociálních pracovníků se odpovědnost za škodu řeší podle zákoníku práce (do několikanásobku svého platu), ale starosta odpovídá až do výše vlastního majetku. **Veřejné opatrovnictví je po všech stránkách pro starosty nevýhodné.**

14. 9. 2015 [Obce a sociální politika](#) (M. Macela)

Z pohledu radnic – **zpravidla vše, co souvisí se sociální oblastí je vnímáno jako „státní záležitost“**. (...)K zásadní změně došlo v souvislosti se zrušením okresních úřadů v roce 2002. **Na obecní úřady obcí s rozšířenou působností přešly agendy sociálně právní ochrany dětí, péče o nepřízpůsobivé občany, dávek a služeb sociální péče, péče o staré a zdravotně postižené občany apod.** Zřizovatelské funkce přešly na nově zřízené samosprávné kraje. V dalších letech však následovaly **další reformy, které úkoly obcí v sociální oblasti postupně omezovaly**. V souvislosti s tím se snižovaly i výdaje, které místními rozpočty plynuly do sociální oblasti (viz tabulka).

Tab. 1. Výdaje veřejných rozpočtů v oblasti sociálních věcí v letech 2009–2013 (v mil. Kč)

	2009	2010	2011	2012	2013
Výdaje centrálního rozpočtu	486 083	489 881	500 880	511 926	522 804
Výdaje místních rozpočtů	35 191	37 400	37 804	12 296	11 355

Zdroj: Ministerstvo financí, vládní finanční statistika

(...)Úvahy o posílení role obcí se v rámci různých dílčích opatření a legislativních návrhů neustále vracejí. Jako příklad lze uvést diskuse o sociálním bydlení. V současné době je **na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností agenda**

sociálně-právní ochrany dětí a úkoly v přenesené působnosti v oblasti sociální práce stanovené zákonem o sociálních službách (§ 92 a § 93a) a zákonem o pomoci v hmotné nouzi (§ 63 až § 65). Do úkolů v oblasti pomoci v hmotné nouzi jsou **zapojeny i pověřené úřady**. Právě na oblasti sociální práce se ukazuje diametrálně odlišný přístup jednotlivých obcí k sociální problematice.

Zatímco agenda sociálně-právní ochrany je plně hrazena účelovou státní dotací, financování úkolů vyplývajících ze zákona o sociálních službách a zákona o pomoci v hmotné nouzi probíhá v rámci souhrnného příspěvku na výkon státní správy^[1]. Ten není účelově zacílen. **Záleží tedy na managementu úřadu, do kterých oblastí správy bude tento příspěvek rozdělen.** Tím se vracíme k úvodu tohoto článku, který popisoval vývoj vztahu obecních samospráv k sociální problematice. (...) **Vše závisí na otázce politické vůle, tedy na aktuálním obsazení radnice a složení zastupitelstva.**

11.9. 2015 [Inspirujte se... Cílem není služba, ale člověk](#)

V rámci projektu Svazu měst a obcí, který je zaměřen na systémovou podporu meziobecní spolupráce vznikl v oblasti sociálních služeb dům s pečovatelskou službou Škrdlovice. Subregion Velké Dářko je dobrovolný svazek obcí, který sdružuje sedm obcí. (...) Nevýhodou provozu je vysoká finanční náročnost. Náklady hradí subregion z příspěvků členských obcí.

14. [Úřad práce a obce musí v otázce výplaty doplatku na bydlení úzce spolupracovat](#)

Stát prostřednictvím Úřadu práce a obce by měly v otázce souhlasu s výplatou doplatku na bydlení postupovat v maximální součinnosti tak, aby byl naplněn duch zákona o hmotné nouzi. Přes všechny nejasnosti kolem výkladu části novely zákona se ukazuje, že obcím, které po udělení nesouhlasu zahájily s klienty sociální práci, se daří situaci řešit ve prospěch obcí i lidí, kteří se ocitli v tíživé životní situaci a naplňují tak i povinnosti uložené jim zákonem o pomoci v hmotné nouzi a zákonem o sociálních službách. Na tyto činnosti navíc MPSV letos poskytne úřadům obcí a krajským úřadům zvláštní účelovou dotaci. 25. 6. 2015, [Sociální problematika](#)

21. [Kraje znají přesná pravidla pro čerpání peněz na sociální služby](#)

Vláda přijala nařízení, které upřesňuje konkrétní podmínky pro čerpání dotací, potřebné lhůty a povinné náležitosti dokumentů, které mají kraje předkládat Ministerstvu práce a sociálních věcí při žádostech o dotace na sociální služby. Zaručí se tím dostatečná ochrana a transparentnost systému financování sociálních služeb. Podle nařízení vlády bude postupováno poprvé při poskytování dotací na rok 2016. 23. 4. 2015, [Sociální problematika](#)

22. [K poskytnutí doplatku na bydlení lidem žijícím v dlouhodobých ubytovnách bude nutný souhlas obcí](#)

V původní novele zákona o hmotné nouzi, předložené Ministerstvem práce a sociálních věcí, nebyla podmínka udělování souhlasu obce ve formě závazného stanoviska v případě posuzování nároku na doplatek na bydlení. Do zákona byla vložena pozměňovacím návrhem předsedy poslaneckého klubu ODS Zbyňka Stanjury. MPSV začalo po přijetí uvedeného opatření Poslaneckou sněmovnou a posléze i Senátem jednat o aplikaci úpravy s Ministerstvem vnitra a rozhodlo se starosty obcí o souvislostech zmíněného opatření informovat dopisem ministryně. 22. 4. 2015, [Sociální problematika](#)

24. [Hejtmani se s ministryní shodli na společném postupu dofinancování sociálních služeb](#)

Štířín – Rada Asociace krajů se v pátek 20. března 2015 ve Štíříně setkala s ministryní práce a sociálních věcí Michaelou Marksovou Tominovou. Společné jednání se věnovalo financování sociálních služeb a kompenzací nákladů krajů za nově přijaté úředníky v souvislosti s přechodem financování sociálních služeb na kraje. 23. 3. 2015, [Sociální problematika](#)

28. [Kompetence stavebních úřadů ve vztahu k novele zákona o pomoci v hmotné nouzi](#)

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu (dále jen „KrÚ“) obdržel dne 20. 1. 2015 dotaz týkající se problematiky zákona č. 252/2014 Sb., kterým byl změněn zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), a jeho dopadu na činnost stavebních úřadů po 1. 1. 2015. 24. 2. 2015, [Sociální problematika](#)

31. [Národní strategie má sjednotit rozvoj sociálních služeb v ČR](#)

Vláda na dnešním jednání přijala návrh předložený Ministerstvem práce a sociálních věcí, který definuje základní cíle a opatření v oblasti sociálních služeb pro rok 2015. Národní strategie rozvoje sociálních služeb pro rok 2015 postupně sjednotí způsob a formu střednědobého plánování na krajské i obecní úrovni, aby stát mohl na národní úrovni systémově a uceleně reagovat na potřeby uživatelů sociálních služeb. Strategie jasně popisuje vize, cíle a jednotlivá opatření pro letošní rok. 20. 1. 2015, [Sociální problematika](#)

46. [MPSV připravilo dlouhodobou strategii, která má předcházet sociálním nepokojům](#)

Praha – Koncepční opatření pro řešení sociálních nepokojů, která v rámci Dlouhodobé strategie v oblasti činnosti sociálních služeb zpracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, projednala na středním jednání vláda. Cílem bylo předložit návrh mechanismů dlouhodobé finanční podpory sociální práce a garancí minimální kapacity sítě preventivních sociálních služeb v sociálně vyloučených lokalitách a návrh na obnovení finanční bonifikace za výkon veřejné služby. 2. 10. 2014, [Sociální problematika](#)

48. [Náměstkyně Jana Hanzlíková jednala se zástupci krajské a místní samosprávy o naplňování opatření v oblasti politiky přípravy na stárnutí](#)

Praha – Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) chce nejen prosadit naplňování opatření v oblasti politiky přípravy na stárnutí, uvedených v Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí na období let 2013 až 2017, ale i změnit celkový přístup společnosti k dané problematice vůbec. 4. 9. 2014, [Sociální problematika](#)

54. [Financování sociálních služeb bude transparentnější](#)

Novela zákona o sociálních službách upřesňuje pravidla pro poskytování dotací na financování sociálních služeb, které od ledna 2015 přechází do kompetence krajů. Nově bude zákonem stanovena výše procentního podílu každého kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu, dojde tak ke stabilizaci a větší provázanosti na střednědobé plány rozvoje sociálních služeb. Kraj bude mít také povinnost určovat síť sociálních služeb na základě zjištěných potřeb obyvatel. 4. 7. 2014, [Sociální problematika](#)

68. [Rychlejší rozhodování a méně zneužívání, tak by mohly vypadat sociální dávky díky spolupráci Úřadu práce ČR a obcí](#)

O sociálních dávkách by v budoucnosti mohly rozhodovat obce a vyplácet je příslušná pracoviště Úřadu práce ČR. Myslí si to předseda [Svazu měst a obcí ČR](#) Dan Jiránek, který tuto myšlenku nedávno diskutoval s generální ředitelkou Úřadu práce ČR Marií Bílkovou. Shodli se, že takový systém by mohl zabránit zneužívání dávek, protože obce lépe než státní úřady znají sociální situaci svých obyvatel a mohou tak vhodně navrhnout i formu výplaty. 16. 1. 2014, [Sociální problematika](#)

72. [Sociální dávky by měly být znovu v gesci obcí, pokud ne, je nutná intenzivnější spolupráce se státní správou](#)

Pomoc v hmotné nouzi, státní sociální podpora či dávky související se zdravotním postižením. To vše by se mělo vrátit do působnosti obcí. Myslí si to jejich zástupci, primátoři a starostové, sdružení ve [Svazu měst a obcí České republiky](#) (SMO). 10. 12. 2013, [Sociální problematika](#)

73. [Na jihu Moravy rozvíjejí sociální služby efektivně](#)

V Jihomoravském kraji se ze státního, krajského a evropského rozpočtu vydá ročně více než 900 milionů korun na sociální služby. Aby byly přiděleny skutečně na aktivity, které jsou nejvíce potřebné, má kraj zpracovaný [plán rozvoje sociálních služeb](#). Dokument je výsledkem procesu komunitního plánování, do kterého jsou zapojeni zástupci obcí, poskytovatelé i uživatelé sociálních služeb v kraji. 3. 12. 2013, [Sociální problematika](#)

90. [Kvalitnější sociální služby? Cesta vede přes individuální práci s klienty](#)

Zvýšit důraz na individuální práci s klienty sociálních služeb, maximálně je začlenit do běžného života a také průběžně vzdělávat inspektory kvality. Tyto i další podněty dnes zazněly na konferenci, která se týkala projektu „Inovace

systemu kvality sociálních služeb“. Projekt má za cíl změnit sociální služby v České republice v duchu moderních trendů a aktuálních potřeb. Financovaný je z Evropského sociálního fondu (ESF) prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ). 21. 6. 2013, [Sociální problematika](#)

108. [Hlavní změny v nepojistných dávkových systémech od 1. 12. 2012](#)

V průběhu uplynulých měsíců došlo k několika legislativním úpravám, které nabývají účinnosti 1. prosince 2012. 19. 10. 2012, [Sociální problematika](#)

116. [Sociální dávky v roce 2012](#)

Tento příspěvek vznikl v době, kdy na Úřadech práce vrcholil nápor práce spojený s převodem agend z obcí na stát, zaváděním nového informačního systému a vznikem zcela nových typů sociálních dávek. 3. 4. 2012, [Sociální problematika](#)

120. [Cílem reformy je snížit administrativní náročnost](#)

Zhruba před rokem, po schválení Programového prohlášení nové vlády, jsme poprvé hovořili s I. náměstkem ministra práce a sociálních věcí Vladimírem Šiškou o otázkách zaměstnanosti a sociální péče. Byla řeč o změnách na Úřadech práce, o sociálních dávkách i o důchodové reformě. 19. 1. 2012, [Sociální problematika](#)

5. Stručné shrnutí: Pojednávávaná témata a impulsy pro další řešení projektu

- hlavními zmiňovanými tématy jsou:

- dostupnost sociálních služeb s okrajově zmiňovaným vlivem samosprávy na tuto oblast,
- vymezení sociální práce a sociálního pracovníka ve vztahu k politickým prioritám nebo manažerským rozhodnutím na úrovni obce,
- vnímání nejasného vymezení sociální práce a souvislost mezi sociální prací a širším kontextem chápání sociální pomoci na úrovni obce (existence nějaké koncepce apod.),
- vztah sociální práce a řešení situace klienta.

- dva články se věnují neukotvenosti sociální práce na obcích v krátké době po sociální reformě.

- z „Analýzy výkonu sociální práce v systémech sociální ochrany“ vyplynulo, že výkon individuální sociální práce v přenesené působnosti podle zákona 108/2006 na ORP „přibyl“ až od dubna 2012. Takže je to pro ně relativně nová věc, která se musí „usadit“, a to na rozdíl např. od sociálního kurátorství nebo agendy SPOD. Podobně spolupráce s ÚP dle 111/2006 byla do zákona vložena až od ledna 2012.

- ve dvou článcích od zástupců MSPV, které se věnují výkonu sociální práce na obci je obsaženo, že by bylo žádoucí zavést i metody makro praxe a dále zpracovat standardy výkonu sociální práce v přenesené působnosti.

- téma výkonu sociální práce v přenesené působnosti krajskými úřady zcela chybí.

- jak je patrné z rešerše *Deníku veřejné správy* – téma výkonu sociální práce v přenesené působnosti na obcích není pro veřejnou správu zajímavé.

- v jednom článku/publikaci je uvedena charakteristika krajů v z hlediska rozvoje sociálních služeb možno využít jako podpůrnou informaci při výběru krajů pro případové studie.

- publikace Průša, Bareš, Langhamrová 2016 – znovu se k ní vrátit při přípravě dotazníkového šetření.